

Barokní kultura v českých zemích

Cíl materiálu:

Obsahový cíl:

- Žák rozliší vybrané znaky barokního slohu, objasní vznik baroka.
- Žák pojmenuje vybrané znaky barokního slohu.
- Žák popíše rozdíly v životě různých vrstev obyvatelstva v barokní době.

Tip na komunikační aktivitu, která rozvíjí jazykové vyjádření:

Jazykový cíl:

Komunikace při práci ve skupině:

- Žák se zapojí do skupinové práce, kdy bude:
  - popisovat obrázek
  - přiřadí obrázek k názvu stavby
  - přiřadí informace o životě lidí v baroku k dané vrstvě
  - jednoduchými větami seznámí spolužáky s životem dané vrstvy

Jazykové prostředky:

Co	Proč	kde
Na mém obrázku je .... Moje stavba má... Stojí v přírodě/ na vesnici / ve městě.	Žák popíše obrázek a přiřadí název	V evokaci
Tito lidé žili v .....“ Bavili se tím, že chodili..... Jedli	Žák seznámí pomocí jednoduchých vět spolužáky s životem dané vrstvy	Život v baroku

Slovní zásoba: chrám, kostel, kaple, selské baroko, statek, divadlo, palác, zámek, ples, trh, jarmark, křivka, kopule, půdorys, zdobení, vesnice/venkov, pohyb, pocit (emoce), sousoší, portrét, šerosvit (šero, světlo), měšťané, venkované, šlechtici

Podrobný popis aktivity:

Úkol č. 1. Evokace

Žáci jsou rozděleni do několika skupin po čtyřech. Každá skupina dostane 4 obrázky barokních staveb a 4 názvy těchto staveb. Každý žák popíše ostatním, co vidí na obrázku a pokusí se společně přiřadit k obrázku správný název stavby. Mohou se pokusit nalézt společné znaky.

Úkol č. 5. Život v baroku

Žáci jsou rozděleni do skupin po třech. Každý ze skupiny dostane tři libovolné informace o způsobu života z tabulky. Každý žák má k dispozici tabulku z pracovního listu a promyslí si, kam do tabulky informace patří. Ve skupině pak svůj názor přednese. Skupina se shodne na správném řešení tabulky a doplní si ji. Každý ze skupiny si vybere jednu vrstvu a napíše krátké vyprávění o způsobu života. Vyhledá si informace v učebnici, encyklopedii nebo na internetu.

Před aktivitou ověříme porozumění pojmům (jarmark, ples, poutě, trh, statek,...) – můžeme nechat žáky vysvětlit, nebo podpoříme obrázkem či překladem.

	Šlechtici	Měšťané	Venkované
Žijí v.....	paláce - zámky	Měšťanské domy (hodně zdobené)	Venkovská stavení - statky
Baví se....	Divadlo – koncerty - plesy	Plesy – trhy – později i divadlo	tancovačky, poutě, jarmarky
Jedí...	Cizokrajné ovoce, káva, čaj, ryby.....	Maso, brambory.....	Brambory, píce, maso výjimečně, mléko, mléčné výrobky

1) Evokace

Obrázek č. 1

Obrázek č. 2

Obrázek č. 3

Obrázek č. 4

Přiřaď název k obrázku:

Kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře u Žďáru nad Sázavou

Holašovice v jižních Čechách

Chrám sv. Mikuláše na Malé Straně v Praze

Kaple sv. Máří Magdaleny na Skalce u Mníšku pod Brdy

Tento materiál byl vytvořen za podpory Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí a MŠMT ČR.

Barokní kultura v českých zemích

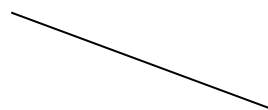
Název baroko pochází z portugalského označení *pérola barroca*, což znamená perla nepravidelného tvaru. Baroko bylo umělecko – kulturní směr. Vzniklo koncem 16. století v Itálii a v 17. a 18. st. se rozšířilo po celé Evropě a v koloniích. (Španělsko, Portugalsko, Polsko, Belgie, Habsburská monarchie). Baroko propojovalo různé druhy umění - architekturu, sochařství, malířství, hudbu, literaturu a divadlo.

Architektura

V architektuře poznáme baroko pomocí typických znaků, kterými jsou **křivka, kroucené tvary, oblouky, ovály**. Budovy byly monumentální (= veliké). Monumentálnost měla ukázat bohatství a moc vrchnosti a církve. Stavby **měly často půdorys tvaru elipsy a střechy měly tvar kupole**. K zdobení používali stavitelé zlato, mramor a různé druhy dřeva. Stavěly se především církevní stavby - chrámy, kostely, kláštery. Ve městech najdeme paláce, morové sloupy, měšťanské domy a radnice. Na venkově stavěli zámky, kaple, boží muka a selská stavení. Pro selská stavení se používá název „selské baroko“. Baroko bylo v Čechách obohaceno domácími umělci a řemeslníky o nové prvky přizpůsobené českému prostředí. Dochází ke spojení nového slohu s lidovou tradicí. Stavby dokonale splývají s okolní krajinou.

ZNAKY BAROKA

Renesance se vyznačovala rovnými pravidelnými tvary. →

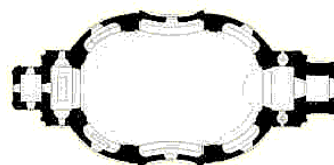
← Baroko se vyznačovalo křivkou všech tvarů

boží muka

barokní štíty domů

eliptický půdorys budovy

V českých zemích působili slavní architekti Kryštof Dientzenhofer a Kilián Ignác Dientzenhofer, kteří vytvořili například chrám sv. Mikuláše na Malé Straně v Praze a v naší blízkosti kapli svaté Máří Magdaleny na Skalce u Mníšku pod Brdy. Dalším významným stavitelem byl Jan Blažej Santini – Aichel, jehož dílem je poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře u Žďáru nad Sázavou (od roku 1994 v UNESCO).

Tento materiál byl vytvořen za podpory Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí a MŠMT ČR.

2) Najdi v textu:

Co je to baroko?		
Název baroka	Odkud pochází?	Co znamená?
Vznik baroka	Kdy vzniklo?	Kde vzniklo?
Typické znaky baroka	TVARY, PŮDORYSY, STŘECHY	ZDOBENÍ
Co se stavělo a kde?	MĚSTA	VENKOV (VESNICE)
Architekti v Čechách	autor 1: autor 2: Dílo:	autor 3: Dílo:

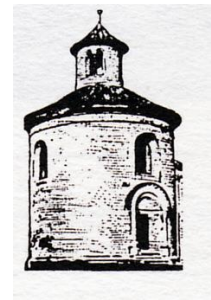
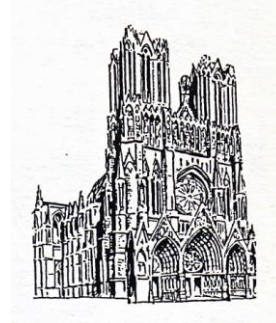
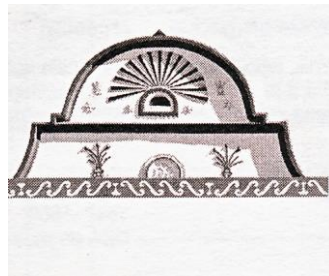
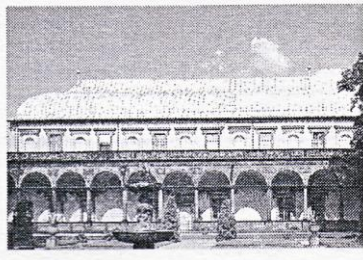
3) Na obrázku je chrám sv. Mikuláše v Praze na Malé Straně.

- a) Najdi na obrázku křivky a zakresli je!
- b) Označ na obrázku kupoli!

Tento materiál byl vytvořen za podpory Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí a MŠMT ČR.

4) U následujících obrázků urči stavební sloh a seřad' je chronologicky (jak jdou po sobě)!

Sochařství

Barokní sochaři se snažili zachytit sochy v pohybu a výrazem sochy působily na pocity diváka. Často to byly sochy svatých nebo mučedníků. V českých zemích působili dva významní sochaři Matyáš Bernard Braun a Ferdinand Maxmilián Brokoff, kteří vyzdobili sochami Karlův most. Braun je známý i tím, že vytvořil skupinu soch a sousoší s názvem *Ctnosti a neřesti* na zámku Kuks ve východních Čechách.

Ferdinand Maxmilián Brokoff – sochy na Karlově mostě v Praze – **Sv. Vojtěch**

Matyáš Bernard Braun – *Ctnosti a neřesti* na Kuksu

Poustevník Onufrius

Malířství

Barokní malíři se snažili ve svých dílech vyznačit pohyb nebo pocit. Jedním z typických znaků byl šerosvit. Principem šerosvitu bylo to, že malíři malovali důležité věci na obraze jakoby osvětlené – ve světle, věci málo důležité byly v pozadí a v šeru. Malovaly se portréty, válečné obrazy, výjevy z bájí apod. Malby zdobily kostely, zámky, paláce a další budovy. Velikánem barokního malířství byl Holanďan Rembrandt van Rijn (1606 – 1669), který je autorem obrazu *Noční hlídka*. V Čechách tvořili malíři Karel Škréta a Petr Brandl. Václav Hollar je známý Čech působící v Anglii.

Noční hlídka - Rembrandt van Rijn

Život v baroku

Život v baroku byl úzce spojen, stejně jako ve středověku s křesťanskou vírou. V českých zemích byla nejdůležitější katolická církev. **Jiné církve byly po bitvě na Bílé hoře (1620) zakázány.** Lišil se život šlechty, měšťanů a vesničanů.

	Šlechtici	Měšťané	Venkované
Žijí v.....			
Baví se....			
Jedí...			

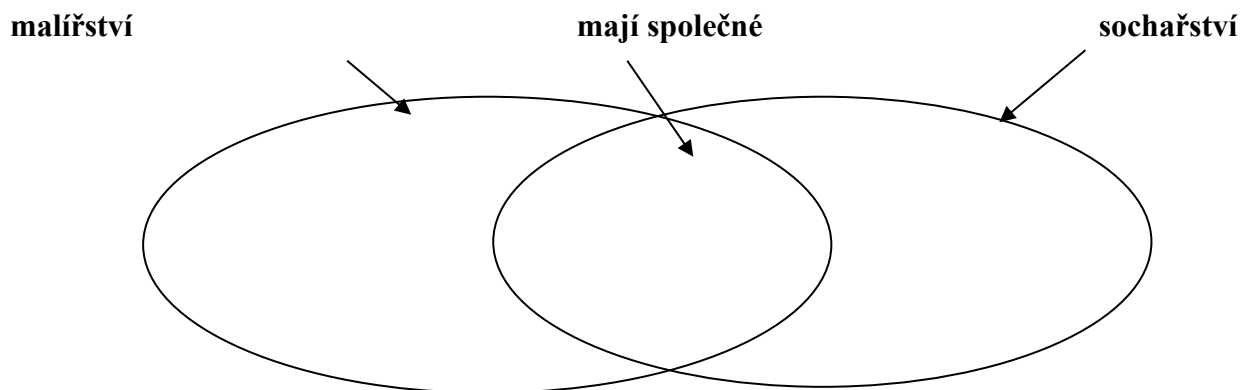
5) Doplň tabulku!

<p><u>SOCHAŘSTVÍ</u></p> <p>ZNAKY:</p> <p>SOCHAŘ (+ dílo a kde působil)</p>	<p><u>MALÍŘSTVÍ</u></p> <p>ZNAKY:</p> <p>MALÍŘ (+ dílo a kde působil)</p>
---	---

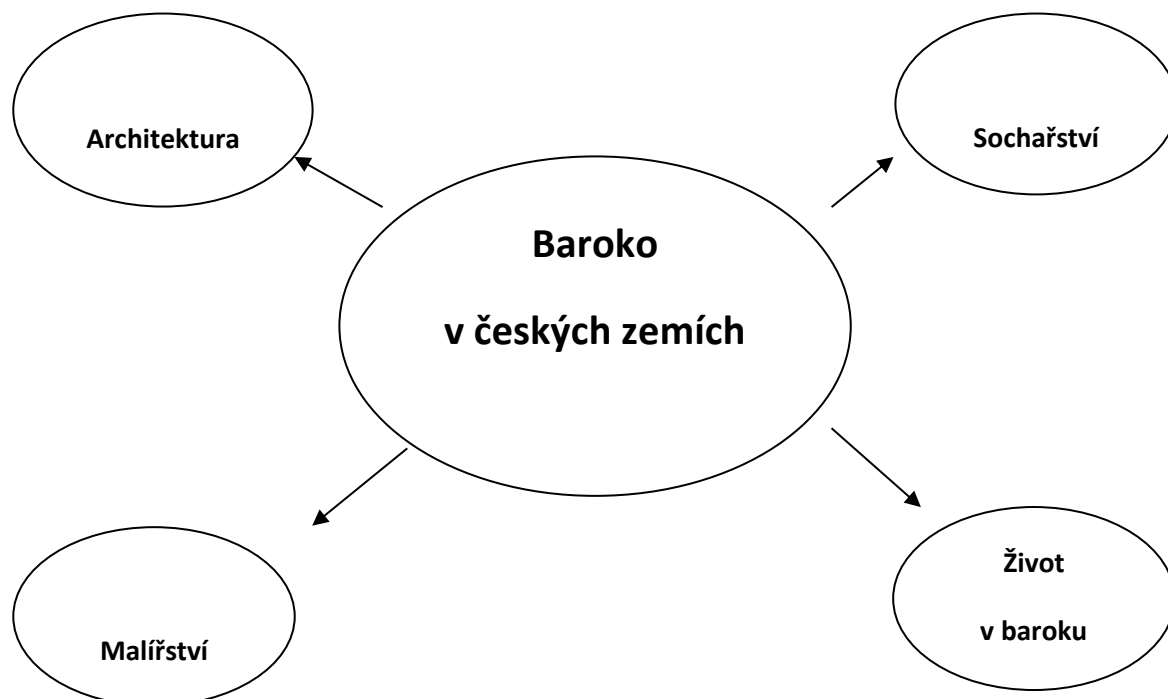

6) Porovnej malířství a sochařství, co mají společného? V čem se liší?

zobrazovali pohyb	zobrazovali pocity	používali šerosvit	malovali portréty
zdobili mosty a parky	zdobili kostely	tvořili sousoší	působili na emoce

7) Zopakuj si, co víš o následujících odvětvích! Doplň vše, co si pamatuješ!

- http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/e/eb/Chram_sv_Mikulase_z_upati_Petrina.jpg/220px-Chram_sv_Mikulase_z_upati_Petrina.jpg
- <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/b/b9/Skalka-mnisek.jpg/220px-Skalka-mnisek.jpg>
- <http://media.novinky.cz/711/137117-original-1nwqa.jpg>
- <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/4b/Holasovice1.jpg>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Charles_Bridge_St_Adalbert.jpg
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Betl%C3%A9m_u_Kuksu_-_Poustevn%C3%ADk_Onufrius.jpg
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Rembrandt_van_Rijn-De_Nachtwacht-1642.jpg

Tento materiál byl vytvořen za podpory Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí a MŠMT ČR.